

Intiem theater over de overgang

Yvonne van den Hurk maakte een toneelstuk over de overgang en trotseerde de vergelijking met *De vagina monologen*: 'Misschien had ik het niet *Hormonologen* moeten noemen.'

DANIËL BERTINA

Ik heb *Hormonologen* nu twintig keer gespeeld," zegt theatermaker Yvonne van den Hurk (Den Bosch, 1959). "We zijn bijna elke avond uitverkocht, en talloze vrouwen blijven napraten." Anderhalf jaar geleden had Van den Hurk nog geen idee hoe ze haar theatervoorstelling over de gevolgen van de overgang zou kunnen verkopen. "Er rust nog steeds een taboe op het onderwerp. Dat merkte ik toen ik het idee voorlegde aan programmeurs van verschillende theaters – succesvolle vrouwen van mijn leeftijd. Ze waren enthousiast over mijn eerdere voorstellingen zoals *Frau Bach* of *Chopin?*, maar het thema van de overgang schrikte hen een beetje af."

Hormonologen ging begin deze maand in première in de Leidse Schouwburg en toert door het land. Theatermaker en actrice Yvonne van den Hurk – bekend van de televisieprogramma's *Bloedverwanten*, *Pleidooi* en *Unit 13* – kwam tien jaar geleden op het idee om een voorstelling te maken over de overgang, en wat deze levensfase met vrouwen doet. Ze stond toen op de planken met *De vagina monologen*, het succesvolle, taboedoorbrekende toneelstuk van de Amerikaanse schrijfster Eve Ensler.

"Een goede vriendin – eind dertig – raakte in een zware depressie. Na een lang traject bleek ze te lijden aan vroege symptomen van de overgang. Ik wist niets van die psychische en fysieke ellende. Later kreeg ik zelf klachten en gewrichtspijn – ik dacht dat het reuma was. Er is nog een groot gebrek aan kennis. Door het niet-weten maken vrouwen diepe depressies door. Dat wil ik bespreekbaar maken."

Van den Hurk hield interviews met

De cast van *Hormonologen*: Mylou Frencken, Yvonne van den Hurk en Ineke Veenhoven (vlnr)

FOTO TITIA HAHNE

ruim zestig vrouwen, smeedde hun verhalen tot een geheel en verdeelde ze in drie fases van de overgang: pre-, post- en menopauze. In *Hormonologen* vervlechten Mylou Frencken, Ineke Veenhoven en Van den Hurk de verhalen door middel van zang, spel en dans. Mechteld Prins deed de regie.

Aandacht voor dit onderwerp is een teken des tijds, zegt Van den Hurk. "Vrouwen leven langer, maken carrière en willen ook nog een relatie. Honderd jaar geleden gingen de meesten voor de overgang gewoon dood, en vijftig jaar geleden zat de Valeriuskliniek vol oudere vrouwen met een 'zenuwinzinking'. Men dacht dat het een vreemde psychische stoornis was. Nu zitten in Nederland 1,2 miljoen vrouwen in die levensfase."

Bij de eerste try-outs werd er veel gelachen. Maar Van den Hurk wilde van *Hormonologen* niet te veel een dijkensletser maken. "Direct na de

lach wil ik het publiek confronteren met de donkere kanten. Zoals in één van de eerste scènes, waarin een treinconductrice een woeste opvlieger krijgt, verandert in een briesende vrouwelijke hulk en een onbeschofte passagier te lijf gaat."

"Ik probeer een gevoel van herkenning te veroorzaken. Tegelijkertijd vergroot ik die verhalen uit, en maak ik er theater van. Ik probeer vrouwen te laten zien dat het heel belangrijk is om die problemen serieus te nemen en te bespreken. Maar ik realiseer me heel goed dat het moeilijk is om je kwetsbaar op te stellen in een mannenwereld. De overgang is niet sexy of cool."

Sinds de *Vagina monologies* (1996) werden talloze variaties op dat stuk uit de grond gestampt, alle met een activistische insteek, net als het origineel. Bijvoorbeeld *De afscheidsmoelingen* (over de dood), *De gesluierde monologen* (over moslima's en hun hoofdoekjes), *De va-*

gina verhalen (een versie voor doven) en het boek *De prozac monologies* (over antidepressiva). In Vlaanderen werd het mannelijk geslacht bejubeld in boek en voorstelling *De penismonoloog*, en een groep Amerikaanse theatermakers verzamelt anekdotes voor de gay- en bi-variant, *The bottom monologies*.

"Mensen kijken steeds meer naar reality-tv," zo verklaart Van den Hurk het succes van dit 'nieuwe' theatergenre. "Misschien zoekt men die 'echtheid' nu ook op het toneel. Een monoloog is een prachtige manier om een intiem verhaal te vertellen – zo oud als de wereld."

Hormonologen is echter niet een tekst die elke avond door inwisselbare vrouwen wordt voorgelezen, zoals bij *De vagina monologen*. "Het is echt theater, geen voorleesavond. Misschien had ik de voorstelling een andere titel moeten geven."

www.hormonologen.nl